

معرفی کتاب

علم و عمل در کلاس مונته سوری

تألیف: صدیقه مهدوی با مقدمه خانم دکتر زهرا بازرگان - انتشارات متن گستران آریا

خصوصیت دیگر روش آموزش مונته سوری جهانی بودن آن است. دکتر ماریا مونتسه سوری سال‌های بسیار زیادی را صرف کار کردن با بچه‌ها در کشور خود (ایتالیا) و در هندوستان نمود. او مسافرت‌های زیادی به دور دنیا انجام داد و آنچه را که کودکان از آموخته بود به دیگران می‌آموخت. در مدارس و مراکز آموزش به روش مونتسه سوری در سراسر دنیا تفاوت‌هایی از نظر فضای آموزشی وجود دارد ولی وسایل اولیه موجود در تمام کلاس‌های درس یکسان می‌باشد. تمام وسایل موجود در کلاس مونتسه سوری بر اساس پنج موضوع سازماندهی شده‌اند که عبارتند از:

- ۱- مهارت‌های زندگی
- ۲- مهارت حسی
- ۳- مهارت‌های محاسبه کردن
- ۴- فرهنگ
- ۵- زبان

وسایل مونتسه سوری به گونه‌ای با دقت رده‌بندی شده‌اند که هر فعالیت روند منطقی و منظمی را دنبال کند. رده‌بندی و ترتیب موجود در بعضی از وسایل به کودکان امکان سازماندهی افکار خود را می‌دهد و به آموزش مهارت حل مسایل به روشی واضح و روشن، از طریق حواس می‌پردازد.

آشنایی با محیط زندگی

کودکان فطرتاً آمادگی بزرگ شدن را دارند و هدف ما به عنوان والدین و معلم برای پرورش کودکان با مهارت‌های بنیادی قوی و عادات کاری این است که توانایی آنها را برای پذیرش مسئولیت در قبال خانواده و جامعه تقویت کنیم. کودکانی که از ابتدای زندگی می‌آموزند که توانایی‌هایشان را باور کنند و نسبت به تربیت و استقلال‌شان سربلند باشند، برای یک زندگی سراسر موفق آماده می‌شوند.

در کلاس مونتسه سوری، کودک با استفاده از وسایل در «اندازه کودک» قادر به انجام فعالیت‌هایی است که بزرگ‌ترها می‌توانند آنها را انجام می‌دهند. در کلاس‌های مونتسه سوری محیط کاملاً آرام است و مربی در صورت نیاز برای کمک به بچه‌ها، نه دخالت در کارشان، در کنار آنهاست.

هدف اصلی فعالیت‌های روزمره زندگی کمک به کودک برای رسیدن به تکامل مهارت‌های اجتماعی و استقلال شخصی اوست. در مدرسه کودک می‌آموزد که از خود و محیط خود محافظت کند و هدف فرعی چنین آموزشی به کار گرفتن نیروهای جسمی، عقلانی و ارادی کودک است.

اهمیت پدیده یادگیری در کودکان و شروع آن از اوان کودکی بر کسی پوشیده نیست. امروزه، قریب به یقین اکثر دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت اعتقاد دارند که شروع آموزش باید از کودکی باشد و به دنبال دست‌یابی به الگو یا روشی هستند که باید کودکان را از سنین پایین‌تر از شش سالگی که مراحل رسمی آموزش شروع می‌شود تحت تعلیم رسمی قرار دهند. از جمله متخصصان و بنیانگذاران این نگاه، خانم دکتر ماریا مونتسه سوری می‌باشد که معتقد است آموزش کودکان بهتر است حتی الامکان از ۳/۵ سالگی شروع شود و به نیازهای کودکان و حیاتی آنها، در قالب انجام فعالیت‌هایی که زندگی طبیعی را برای کودکان تداعی می‌کند توجه شود. هر کدام از فعالیت‌های مورد نظر می‌تواند به منظور انتقال مفهومی خاص و پیش‌بینی شده باشد و کودک را برای یادگیری مراحل بعدی و رفع نیازهای آتی او آماده کند که فعالیت‌هایی هدفمند بوده و تکرار آنها موجب افزایش تمرکز و دقت در فرد می‌شود.

وجود منابع آموزشی جدیدی که بهترین روش‌های علمی را بیان کنند از ضروریات است. وجود این ضرورت، علاقه شخصی و همچنین تجربه چندین ساله در زمینه‌های آموزشی مؤلف را به تألیف کتاب حاضر ترغیب کرده است که فعالیت‌های آموزشی را در کلاس معرفی کرده و موجب سهولت کار معلمان خصوصاً در مقطع پیش‌دبستان می‌شود. این اثر نمونه‌هایی از فعالیت‌ها را که برای یادگیری ۵ موضوع در حیطه‌های مختلف یادگیری پیش‌بینی شده، تهیه و در اختیار معلمان قرار می‌دهد.

البته، معلمان با توجه به امکانات و ابتکارات خود می‌توانند فعالیت‌های جدیدی را نیز طراحی نمایند.

وسایل و ویژگی‌های کلاس مونتسه سوری

با مشاهده یک کلاس درس که با روش آموزشی مونتسه سوری اداره می‌شود می‌توان به بازدهی بالای این سیستم آموزشی جهت آماده‌سازی کودک برای مراحل بعدی زندگی پی برد.

در این فضای آموزشی، به طور معمول، بزرگ‌ترها ناظر کارهایی هستند که کودکان انجام می‌دهند و یا سرگرم انجام کارهایی به همراه آنها هستند. کودکان عموماً در حال انجام کار با وسایل هستند. آنها احساس استقلال می‌کنند و به تنهایی وسایلی را که کار با آن‌ها به اتمام رسانده‌اند به کناری گذارده و به تصمیم‌گیری در مورد کار بعدی می‌پردازند.

محیط کلاس بسیار زیبا و جذاب است. وسایل داخل قفسه‌ها ظاهر زیبایی دارند، به گونه‌ای که کودک را برای کار کردن با این وسایل به ذوق می‌آورند.

اکثر کودکان با دقت زیاد روی کاری که انجام می‌دهند تمرکز دارند. بعضی اوقات تمرکز روی یک کار و یا تکرار آن به درازا می‌انجامد و کودک در حین به پایان رساندن یک کار احساس خستگی و دل‌زدگی نمی‌کند. یکی از اهداف این رویکرد تأکید بر همکاری و رفتار احترام‌آمیز نسبت به یکدیگر می‌باشد.

در کلاس، بزرگ‌ترها با زبان کودکان و با لحنی آرام با آنها صحبت می‌کنند. اگر کودکی بخواهد با وسیله‌ای که کودک دیگری با آن مشغول به کار است کار کند، صبورانه منتظر می‌ماند تا نوبت او فرا رسد و به ندرت تمرکز کودکی که در حال انجام فعالیت است بر هم زده می‌شود. وسایل به گونه‌ای طراحی شده‌اند که کودکان اشتباه خود را تشخیص می‌دهند و به تصحیح آن می‌پردازند.

